

YÖK Başkanları ve YÖK Uygulamalarına Yapılan Eleştirilere Genel Bir Bakış

Council of Higher Education (CoHE) presidents and a general evaluation of criticisms on the CoHE implementations

Sevilay Aydemir, Mehmet Çağatay Özdemir

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara

Özet

Yükseköğretim sisteminin hiyerarşik bir yapıya sahip olması ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun geniş yetkiler tanınması nedeniyle Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanı'nun yükseköğretim sistemi üzerinde önemli bir rolü vardır. Dolayısıyla YÖK başkanları yükseköğretim sistemini önemli ölçüde etkilemiş ve yükseköğretim politikalarına yön vermiştir. YÖK'ün aldığı kararlara ve uygulamalara yapılan eleştiriler, bazen bir kurum olarak YÖK'ü bazen de bu kurulun başkanını hedef almıştır. Kurul 1980 askeri müdahalesi sonrasında kurulmuş ve 1981'de İhsan Doğramacı bu Kurul'un ilk başkanı olarak atanmıştır. Doğramacı'dan sonra günümüze kadar altı YÖK Başkanı göreve getirilmiştir. Üniversite ve yükseköğretime ilişkin sorunlar, tartışmalar ve eleştiriler her bir kurul başkanı döneminde farklı bir şekilde ele alınmıştır. Bu çalışmada; YÖK başkanlarının en çok tartışılan karar ve uygulamaları ele alınarak, yapılan eleştirilerin özetlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yükseköğretimin sorunları ve YÖK'ün uygulamalarıyla ilgili çalışmalar, raporlar ve gazete arşivleri incelenmiş; yükseköğretimle ilgili tartışmalar ve eleştiriler tarihsel bağlam içinde ele alınarak özetlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler: YÖK başkanları, yükseköğretim, Yükseköğretim Kurulu.

Abstract

Council of Higher Education (CoHE) presidents have an important effect on the higher education system because higher education system is a hierarchical structure and in the Higher Education Law (No.2547) authorized the CoHE president broadly. Consequently, the CoHE presidents have affected the higher education system in a broad sense and gave direction to the higher education politics. Criticisms on the decisions and the implementations of the CoHE have targeted the president of the council or the council as an organization. The Council was established after the military intervention in 1980 and İhsan Doğramacı was appointed as the first president of this Council in 1981. Up to now six presidents of CoHE took office after Doğramacı. The problems, discussions and criticisms about university and higher education are handled differently in each period. This study aims to summarize the criticisms of the most debated decisions and implementations of the CoHE presidents. In accordance with this purpose, the problems of higher education and the studies on the implementations of CoHE, reports, newspaper archives have been examined. Discussions and criticisms on higher education system have been summed up in a historical context.

Keywords: Higher education, Higher Education Council, presidents of Higher Education Council.

Dünyada 1960'lı yıllarda öğrenci hareketlerinin artmasıyla birlikte bu durum Türkiye'de de etkisini göstermiştir. Yaşanan sağ-sol kamplaşmaları ve öğrencilerin üniversiteleri işgal etmesi ülkenin bu gidişatından memnun olmayan ordunun ülkede anarşinin, kardeş kavgasının, sosyal ve ekonomik huzursuzlukların arttığı gerekçesiyle 1971'de 12 Mart Muhtırasını vermesine zemin oluşturmuştur (Arslan, 2004). Öğrenci olayları, yükseköğretim sisteminin ye-

niden gözden geçirilmesini ve üniversite özerkliğiyle ilgili düzenlemelerin yapılması gerektiği yönündeki fikirleri etkilemiş, hükümet ve çeşitli kesimlerin istemi üzerine yeni bir yasanın yapılması çalışmaları başlatılmıştır (Baskan, 1985, s. 24). Bu doğrultuda 7 Temmuz 1973'te yürürlüğe giren 1750 sayılı Üniversiteler Kanunu'nun 4. maddesi ile yükseköğretime yön vermek, üniversitelerin planlama, koordinasyon ve denetimini sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kurulmuştur

İletişim / Correspondence:

Sevilay Aydemir
Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara
e-mail: sevilayaydemir84@gmail.com

Yükseköğretim Dergisi 2016;6(3):117-127. © 2016 Deomed

Geliş tarihi / Received: Temmuz / July 16, 2016; Kabul tarihi / Accepted: Ekim / October 31, 2016

Bu çevrimiçi makalenin atıf künyesi / Please cite this online article as: Aydemir, S., Özdemir, M. Ç. (2016). YÖK başkanları ve YÖK uygulamalarına yapılan eleştirilere genel bir bakış. *Yükseköğretim Dergisi*, 6(3), 117-127. doi:10.2399/yod.16.013

Çevrimiçi erişim / Online available at: www.yuksekogretim.org • doi:10.2399/yod.16.013 • Karekod / QR code:



(Doğramacı, 2000). Bu düzenlemeler hükümetlerin üniversitelere müdahalesini kolaylaştırdığı ve özerkliğin sınırlandırılmasına neden olduğu gerekçesiyle tepki görmüş, Anayasa Mahkemesi'nde kanunun bazı maddeleri iptal edilerek, yeni kurulan bu yapı işlevsiz hale getirilmiştir (Arslan, 2004).

Öğrenci olaylarının yeniden artması ve meydana gelen terör olayları nedeniyle 12 Eylül 1980'de Milli Güvenlik Konseyi yönetime el koyarak tüm yükseköğretim kurumlarını tek bir merkezden yönetme esasına dayalı yeni bir Yükseköğretim Kanunu hazırlanmıştır (Arslan, 2004). 'YÖK Kanunu' olarak da bilinen 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu 6 Kasım 1981 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Aynı tarihte YÖK'ün kurulmasıyla İhsan Doğramacı bu kurulun ilk başkanı olarak atanmış ve 1992 yılına kadar Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı görevini yürütmüştür. Doğramacı'dan sonra sırayla Mehmet Sağlam, Kemal Gürüz, Erdoğan Teziç, Yusuf Ziya Özcan, Gökhan Çetinsaya ve Yekta Saraç YÖK Başkanı olarak atanmıştır. Bir literatür derlemesi olan bu çalışmada veriler doküman analizi yöntemiyle toplanarak, en çok gündeme gelen uygulamalar her YÖK başkanının kendi döneminde ele alınmış ve bu uygulamalara yapılan eleştiriler özetlenmeye çalışılmıştır.

İhsan Doğramacı Dönemi (1981–1992)

Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından atanan İhsan Doğramacı, Türkiye'deki yükseköğretim sistemini düzenleyecek yeni bir yasanın hazırlıklarına danışmanlık yapmak üzere 1980'de Türkiye'den davet almıştır. Doğramacı 1981 yılında yükseköğretim ile ilgili kanunun hazırlanması görevini kabul ederek Kemal Karhan'la birlikte kanunu hazırlamaya başlamış ve hazırlanan taslak; rektör adaylarının üniversite dışından olması ve öğrencilerin yönetimde söz sahibi olması önerileri dışında büyük ölçüde kabul görmüştür (Doğramacı, 2000). Kanunun merkezîyetçi bir yapıyı temel alması ve YÖK'ün çok geniş yetkilerle donatılması tartışmaların daha çok üniversite özerkliği ve idari özerklik konusunda yoğunlaşmasına zemin oluşturmuştur (Gür ve Çelik, 2011).

İstanbul Üniversitesi eski rektörü Prof. Dr. Haluk Alp; Yükseköğretim Kanunu'nun dünyada eşi benzeri olmayan şaşırtıcı hükümlerle dolu olduğunu, merkezîyetçiliğin hâkim olduğunu ve bu kanunla idari özerkliğin kaldırıldığını; İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yüksel Ülken de bu kanunla üniversitelerin siyasal iktidarın müdahalesine açıldığını ifade etmiştir. Üniversitelerarası Kurul eski üyesi Prof. Dr. Kemal Oğuzman da; bu kanunla bilimsel özerkliğin güvencesi olan idari özerkliğin kaldırıldığı, ancak özerkliğin denetim dışı kalmak olmadığı ve kanunun üniversitelerde disiplin sağlaması açısından olumlu olduğu yönünde görüş bildirmiştir ('Yüksek Öğretim Kanunu (YÖK)', 1981).

Yükseköğretim Kanunu'na yönelik diğer görüş ve tepkiler de incelendiğinde (Arslan, 2004, s. 505–517) genel olarak kanu-

nun idari özerklik, bilimsel özgürlük ve üniversite özerkliği konularında sınırlayıcı olması nedeniyle eleştirildiği görülmektedir. Her ne kadar kanunla idari özerkliğin sona erdiği yönünde görüşler ifade edilmiş olsa da; Doğramacı (2007), idari özerklik kavramının çağdaş üniversite yönetimlerinde yer almadığını ve üniversitelerin kendi seçtikleri organlar eliyle yönetilmemesinin ya da üniversite dışından olan kişilerin üniversite yönetiminde yer almasının özerkliğe aykırı olduğu gibi düşüncelerin evrensel geçerliliği olmadığını savunmuştur (s. 13).

Yükseköğretim Kanunu'yla 1981 yılında profesör olarak atanacaklara zorunlu hizmet şartı olarak Anadolu'da bir üniversiteye rotasyona gitme zorunluluğu getirilmiştir (Ergüder, 2015). Bu durum öğretim üyelerince eleştirilerek, Doğramacı'nın istifası istenmiş; ayrıca YÖK'ün uygulamaları da keyfi ve tutarsız olarak değerlendirilmiştir ('Edirne'ye gitmezlerse rotasyona gitmiş sayılmazlar', 1982). 1987'de rotasyon uygulamasında ısrarın yararlı görülmediğine ilişkin görüşlerin ortaya çıkması; doçentlerin sayıca artması, sözde rotasyonlar, gidenlerin yerinin doldurulmaması gibi nedenler yasa değişikliğine gidilmesine zemin oluşturmuştur (Güçlü, 1987). Demir (2008); bu uygulamanın sağlıklı işlemediğini, Okçabol (2007) da rotasyon uygulamasıyla köklü üniversitelerin içinin boşaltıldığını belirtmiştir.

Gerek yapılan eleştiriler, gerekse rotasyondan istenilen sonuçlara ulaşılamaması ile bu uygulamadan bir süre sonra 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun profesör olmak için taşraya gitmeyi zorunlu kılan hükmü Aralık 1987'de Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırılmış, taşraya gitmeyi kabul etmeyen doçentlere buldukları yerlerde profesör olmalarının yolu açılmıştır. Bundan sonraki süreçte 'kolay profesörlük' yarası olarak da adlandırılan 3455 sayılı yasanın 1988'de yürürlüğe girmesiyle mevzuatta birtakım düzenlemeler yapılmış ve profesörlüğe yükseltme için kadro engeli ortadan kaldırılarak pek çok doçent profesörlüğe yükseltilmiştir (Kaya, 1989).

Doğramacı döneminde eleştiri alan bir başka olay da 1983 yılında 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu ile gerçekleştirilen tasfiyelerdir. 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nda belirtilen hükümler uyarınca binlerce işçi, öğretmen ve kamu görevlilerin yanı sıra öğretim üyeleri de görevlerinden uzaklaştırılmış ve tarihe 1402'likler olarak geçmişlerdir (Arıkan, 2011). 1988'de Türk Eğitim Derneği'nin düzenlediği toplantıda konuşan İhsan Doğramacı; 1402 Sayılı Kanun'un YÖK'ün değil o zamanki yönetimin tasavvuru olduğunu belirtmiştir (TED, 1988). Ancak Doğramacı öğretim üyelerinin hiçbirinin YÖK'ün talimatıyla atılmadığını ifade etmiş olsa da; Aybay (1990, s. 230–231), 1402 Sayılı Kanun'un uygulanmasında İhsan Doğramacı'nın kendi imzası ile rektörlüklere gönderdiği yazılarla öğretim üyelerinin işlerine son verilmesine neden olduğunu belirterek, bu olayı üniversite kavramı ve öğretim üyeliği mesleğinin saygınlığına indirilmiş bir darbe olarak değerlendirmiştir. Yükseköğretim kurumlarında yeterli sayıda öğretim üyesinin olmaması, 1402



sayılı kanunla yapılan tasfiyeler sonucunda mevcut durumu daha da sıkıntılı bir hale getirmiştir (Tekeli, 2009). Ercan (1999); öğretim üyelerinin üniversitelerden uzaklaştırılması sonucunda ilişkisi kesilen öğretim üyelerinin yerini doldurmak için öğretim elemanlarının ders yükümlülüğünün artırılmasının ve terfi için akademik unvan dağıtımının hızlandırılmasının eğitimin niteliğinin düşmesine neden olduğunu belirtmiştir. 26 Ekim 1994 tarihinde 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nda yapılan değişikliğin TBMM'den geçmesiyle bu süreç sonlanmıştır (Tekeli, 2009).

'Türban' yasağı da 1986 yılında gündeme gelmiş; Doğramacı saçlarını göstermemek amacıyla kız öğrencilerin başını örtmesinin özgür hakkı olduğunu ve buna karışılmaması gerektiğini, ancak farklı amaç ve ideoloji sembolü olarak kullanılmasına da izin verilmeyeceğini belirtmiştir (Akyol, 1987, s. 13). 'Türban' konusunun yoğun tartışıldığı dönemlerde Adana'da yapılan Üniversitelerarası Kurul toplantısına katılan Cumhurbaşkanı Evren de 'türbanın' Atatürk ilke ve inkılablarıyla bağdaşmadığını belirterek 'türbanın' yasaklanması konusunda karar almıştır. Kurulun aldığı karara Başbakan Turgut Özal karşı çıkmış öğrencilerin kıyafetlerine karışılmasının doğru olmadığını savunmuştur ('Türban Serüveni', 1989). Gür ve Çelik'in de (2011) ifade ettiği gibi; bu konunun akademik özgürlük ve üniversite özerkliği bağlamında ele alınmadığı görülmüştür.

Dönemin DYP-SHP koalisyon hükümeti YÖK'ü kaldırmanın yollarını ararken, İhsan Doğramacı, Cumhurbaşkanı Özal tarafından yeniden YÖK Başkanlığı görevine getirilmiştir. Bu durum üniversitelerden uzaklaştırılan 1402'likler tarafından büyük tepki görünürken, bazı öğretim üyelerinin de durumu boykot etmesine neden olmuştur (Arslan, 2004).

Doğramacı'nın tasarladığı bir diğer uygulama da 1992 yılında rektör adaylarının YÖK'ün oluşturduğu 'rektör arama komisyonunca' belirlenmesi ve üç adayın YÖK Genel Kurulu tarafından belirlenerek Cumhurbaşkanı'na sunulması olmuştur. Bu uygulama üniversite özerkliğinin kısıtlandığı gerekçesiyle olumsuz tepkiyle karşılanmıştır. Boğaziçi Üniversitesi, İTÜ, ODTÜ ve Hacettepe Üniversitesi bu duruma tepki olarak rektör aday belirlenme seçimlerini yapmışlardır. Tunca Toskay'ın girişimleriyle rektörlük seçimleriyle ilgili yasa taslağına bir madde eklenmiş ve günümüzdeki rektör seçme ve atama sistemine geçilmiştir (Ergüder, 2015). Gürüz (2008), rektörlerin belirlenmesi işlemine seçim kademesinin eklenmesini Yükseköğretim Kanunu'nda önemli bir geriye gidiş olarak değerlendirmiştir. Rektör atamasıyla ilgili kanunun değişmesi üzerine Doğramacı; üniversitelerde yaşanacak huzursuzluklardan endişelendiğini ve 10 Temmuz 1992'de Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ve üyeliği görevinden istifa ettiğini belirtmiştir (Doğramacı, 2000). Doğramacı'nın istifası üzerine yerine, o dönemde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü olan Mehmet Sağlam atanmıştır.

Mehmet Sağlam Dönemi (1992–1995)

Mehmet Sağlam dönemi YÖK'le ilgili tartışmaların önceki döneme göre biraz daha azaldığı bir dönemdir. Bu dönemde Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın hazırladığı, anayasa değişikliği yapmadan ve cumhurbaşkanının yükseköğretim üzerindeki etkisini azaltan, yükseköğretim sisteminde birtakım değişiklikleri öngören kanun tasarısı gündemdedir (Arslan, 2004, s. 553) ve tasarı Şubat 1993'te Bakanlar Kurulu'na gelebilmiştir. Bu tasarıya göre YÖK'ün ve rektörün yetkileri sınırlandırılırken, YÖK simge bir kuruluş haline getiriliyordu. Ayrıca üniversitelerin kendilerini ilgilendiren konularda karar almalarına serbestlik getiriliyor, doçent ve profesörlüğe atamalarda ise inisiyatif üniversitelere bırakılıyordu (Güçlü, 1993). Diğer yandan YÖK başkanının cumhurbaşkanı yerine Üniversitelerarası Kurul (ÜAK) tarafından seçilmesi, kararların hiyerarşik bir düzen sonucu katı tepeden inme değil, tabandan yukarıya doğru demokratik bir katılımla oluşturulması öngörülüyordu (Okçabol, 2007, s. 135–136). Bu nedenle Okçabol (2007) bu tasarımın en belirgin özelliğinin daha özerk, demokratik ve katılımcı üniversite yaratmaya yönelik olduğunu belirtmiştir. Ancak çeşitli nedenlerle tasarı uygulanmadan rafa kaldırılmıştır.

YÖK Başkanı Sağlam kendi dönemini değerlendirmiş, Doğramacı'nın istifasından sonra göreve geldiğinden o güne kadar geçen süreçte önemli değişiklikler kaydederek YÖK'ün tarzını değiştirdiğini açıklamıştır. Sağlam; açık öğretim ve ikili öğretimle öğrenci sayısını 125 binden 173 bine çıkardıklarını ve bunun yanı sıra kaliteli öğretim üyesi yetiştirmek için 1500'ü aşkın öğretim üyesi ve araştırma görevlisini yurtdışına gönderdiklerini belirtmiştir (Cabbar, 1993, s. 12). Millî Eğitim Bakanı Toptan'ın üniversite önündeki yığılmalara, yükseköğretime gittikçe artan talebe karşı bir çözüm olarak önerdiği 'Paralı Gece Öğretimi' projesi YÖK Başkanı Sağlam ve Devlet Bakanı Türkan Akyol tarafından desteklenmiştir. Bazı üniversite yöneticileri de gece eğitime olumlu bakarken bazıları ise eğitimin niteliğiyle ve gerekli altyapıyla ilgili kaygılarını dile getirmiştir (Güçlü, 1992). 27 Kasım 1992'de 'Yükseköğretim Kurumlarında İkili Öğretim Yapılması Hakkındaki 3843 Sayılı Yasa' ile öğrenim giderleri büyük oranda devlet tarafından karşılanan öğrencilerin yanı sıra yükseköğrenim maliyetlerinin tamamına yakını kendileri ödeyen öğrencilerin de kabulüne başlanmıştır (Gürüz, 2008). Tekeli (2009) ikinci öğretim uygulamasının fiziki yatırımların etkin kullanılmasında yarar sağladığını ancak öğretim üyelerinin aşırı ders yükü nedeniyle kendilerini yenilemelerini ve araştırma yapmalarını zorlaştırarak insan sermayesinin yanlış kullanılmasına neden olduğunu belirtmiştir.

Yükseköğretim sisteminin hızla büyümesi ve yeni üniversitelerin yaygınlaşması sonucu öğretim üyesi ihtiyacının karşılanması sorunu ortaya çıkmış, 1983'te düzenlenen rotasyon uygulaması ve yurt içinde yetiştirilen öğretim üyesi sayısı yetersiz

kalmıştır. 1987 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı'nca yürütülen öğretim elemanı yetiştirme amacıyla yurtdışına öğrenci gönderme işlemini üniversiteler tarafından da yürütülmesine olanak sağlanmıştır. 1992'de yeni kurulan 23 üniversitenin öğretim üyesi ihtiyacını karşılamak için yurtdışına öğrenci gönderilmesi planlanmıştır (YÖK, 1997). Tekeli'ye (2009) göre rasyonel bir planlama ve sağlıklı bir seçim yapılmaması nedeniyle yurtdışına gönderilenlerin başarı oranı düşük kalmıştır. Sağlam'ın; 1995 yılı genel seçimlerinde milletvekilliğine adaylığını koyması üzerine yerine Karadeniz Teknik Üniversitesi eski rektörü Kemal Gürüz YÖK başkanlığına atanmıştır.

Kemal Gürüz Dönemi (1995–2003)

Kemal Gürüz YÖK başkanlığı görevine atandığında ilk olarak üniversitelerin özellikle mali ve idari özerkliği açısından yeni düzenlemeler getiren YÖK tasarısını hazırlamıştır (Arslan, 2004). Gürüz'ün hazırladığı yasa taslağı rektörler ve öğretim üyeleri tarafından tepkiyle karşılanmış, dönemin Milli Eğitim Bakanı Turhan Tayan da taslağın kendilerinin dışında hazırlandığını ve bir değer arz etmediğini ifade etmiştir. Ayrıca Tayan, değişiklik söz konusu olduğunda parlamentonun üzerine düşeni yapacağını bunun YÖK'ün görevi olmadığını belirterek tasarıya tepkisini dile getirmiştir (Güçlü, 1996). Gürüz'ün tasarısını sert bir şekilde eleştiren Okçabol (2007), taslakta YÖK'ün yetkileri artırılırken yükseköğretimin piyasalaştırılmasını kolaylaştıran hükümlere yer verildiğini belirtmiştir. Arslan (2004) da yeni tasarıyla 1981'e göre üniversitelere özerklik konusunda bir yenilik getirilmediğini, üniversitelerin en dinamik unsuru olarak değerlendirdiği fakülterlere özerklik ve tüzel kişilik verilmesinin düşünülmediğini belirtmiştir. Tasarı hükümetin ilgisizliği nedeniyle kanunlaşmamış, Refah-Yol hükümetinin kurulmasıyla gündemden düşmüştür. Refah-Yol hükümeti de bir tasarı hazırlamış, ancak Gürüz bu tasarının antidemokratik olduğu yönünde karşı bir kamuoyu oluşturmaya çalışmıştır. YÖK'ün kurulmasından itibaren ilk kez bir tasarı kanunlaşmak üzereyken, Refah-Yol hükümetinin sona ermesi üzerine gerçekleşmemiştir (Arslan, 2004).

28 Şubat sonrasında yükseköğretimle ilgili kararlar laiklik ve irticayla mücadele ekseninde uygulamaya koyulmuştur. Bu süreçte üniversitelerde 1980'den sonra yapılan tasfiyelerden daha sistemli ve daha programlı bir akademisyen tasfiyesi gerçekleştirilmiştir. Pek çok araştırma görevlisi, yardımcı doçent ve doktora öğrencisi üniversitelerinden atılırken, yurtdışına lisanüstü eğitim için gidenler geri çağırılmış ve akademik hayatları sona erdirilmiştir (Eğitim-Bir-Sen, 2014). Tekeli'ye (2009) göre; 1992 yılında yeni üniversitelerin kuruluşunda yerel siyasetçiler etkin bir rol oynamış ve rektör atamalarında da etkili olarak üniversitelerde kadrolaşma yoluyla belli ideolojik grupların egemenliği sağlanmıştır. 28 Şubat müdahalesiyle bir yandan

üniversitelerde bu tür oluşumların tasfiyesi de yer almış, bunun temel amacı ise irticayı temizlemek olmuştur. Ayrıca Gürüz bazı rektörlerin uzaklaştırılmasında aktif rol oynamıştır (s. 179).

YÖK yurtdışındaki üniversitelerin denkliklerine ilişkin kararında yeni düzenlemelere giderek daha önce ilahiyat alanında denklik belgesi verilenlerin durumlarının yeniden incelenmesine ve inceleme sonucunda aykırılık ya da hata tespit edilenlerin belgelerinin iptal edilmesine karar vermiştir. Yurtdışı Yükseköğretim Denklik Yönetmeliği konusunda Yürütme Kurulu'nun yaptığı değişiklikle sadece ilahiyat programı ve bu programların bulunduğu üniversiteler değil, 'Atatürk ilke ve inkılablarına aykırı' ders veren yurtdışındaki tüm üniversitelerin de bu kapsama alındığı belirtilmiştir ('Yurtdışına denklik kısıkaç', 1997). Bu dönemde bazı üniversitelerin denkliği kaldırılırken, en çok gündeme gelen üniversite El Ezher Üniversitesi olmuştur. YÖK, ders programlarında Atatürkçülük karşıtı değerlendirmelerin bulunduğu, eğitim düzeylerinin düşük olduğu, öğrencilerin objektif esaslara dayalı olarak değerlendirilmediği gerekçesiyle aralarında El Ezher Üniversitesi'nin de bulunduğu birçok üniversitenin denkliğinin tanınmamasını kararlaştırmıştır ('El Ezher'e taviz yok', 2000, s. 23).

28 Şubat'la birlikte Milli Güvenlik Kurulu'nun kıyafet kanunu ile ilgili kararı üzerine, 'başörtüsü' yasağı yeniden uygulamaya konulmuştur. YÖK Genel Kurulu'nda da kıyafet yönetmeliğinin kararlı bir şekilde uygulanması için rektörlerin uyarılmasına karar verilmiştir. İstanbul Üniversitesi'nde 'başörtüsü' ile ilgili katı uygulamalar ve rektör Kemal Alemdaroğlu'nun tutumu, bazı öğretim üyelerinin istifasına neden olmuştur (Tekeli, 2009). 1998 yılında üniversite giriş sınavlarına başvuruda 'türbansız' fotoğraf zorunluluğu uygulanarak, öğrencilerin kayıta da 'türbansız' fotoğraf vermeleri istenmiş; öğrenciler ikna odalarına alınarak 'başörtülerini' çıkarmaya zorlanmışlardır (Akın, 2011). İşiker (2011); bu yasağın uzun vadede 'başörtülü' kadınlar açısından ciddi psikolojik ve sosyal tahriplere neden olduğunu belirtmiştir. Ergüder (2015); üniversitenin amacının eğitim ve bilim olduğunu belirterek uygulamayı yanlış bir politika olarak değerlendirmiştir. Diğer yandan 'türban' sorununun cinsiyet eşitsizliğine de neden olduğunu, aynı ideolojideki erkek öğrencilere böyle bir yaptırım uygulanmadığını ifade etmiştir.

Kemal Gürüz döneminin bir diğer tartışma konusu 1998'de meslek lisesi mezunlarına üniversiteye girişte uygulanan farklı katsayı düzenlemesi olmuştur. Bu düzenleme meslek lisesi mezunlarının kendi alanı dışında tercih ettiği bir yükseköğretim programına girişini zorlaştırmaktadır. Güçlü (2001), farklı katsayı uygulamasını eleştirerek meslek liselerine yapılan haksızlığı dile getirmiş; Gür ve Çelik (2011) de katsayı kararının öğrenme özgürlüğünü ve esnekliğini sınırladığını belirtmiştir.

Gürüz hakkında bütün partilerin önergesiyle TBMM'de bir araştırma komisyonunun kurulduğu esnada, Cumhurbaşka-



ni Süleyman Demirel'in Kemal Gürüz'ü yeniden YÖK başkanlığına ataması büyük bir tepkiyle karşılanmıştır ('Demirel'e YÖK öfkesi', 1999). TBMM Araştırma Komisyonu; Gürüz ve diğer üyeler hakkında bazı konularda soruşturma açılmasını öngörmüştür. Ancak Genel Kurul toplantısında suçlamaların objektif delil ve kanıtlara dayanmadığı ve bunlarla ilgili soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir ('YÖK Genel Kurul'u Gürüz'ü akladı', 2000).

Ahmet Necdet Sezer'in Cumhurbaşkanı olmasından sonra Gürüz'ün etkisi azalmaya başlamıştır (Tekeli, 2009). Rektör atama sürecinde Gürüz'ün en çok oy alan rektör adayı yerine bir oy alan adayı Cumhurbaşkanı'na sunulan listeye koyması (Okçabol, 2007); 22 üniversitenin rektörünün belirlenmesi amacıyla YÖK tarafından hazırlanan listenin Cumhurbaşkanı Sezer tarafından YÖK'e geri gönderilmesi Gürüz ve Sezer arasında gerginliğe neden olmuştur. Ayrıca Cumhurbaşkanı Sezer'in bu davranışının çeşitli çevrelerden destek görmesi, YÖK'e karşı olumsuz tutumun aslında Gürüz'ün yeniden atanmasına karşı olduğunu da düşündürmektedir ('YÖK'te Sezer depremi', 2000).

Genel seçimler sonucunda Kasım 2002'de iktidarın değişmesi sonucu yeni bir dönem başlamış (Gür ve Çelik, 2011); 3 Ocak 2003 tarihli 58. Hükümet tarafından hazırlanan Acil Eylem Planı yayınlanmıştır. Bu planda işbirliği yapılacak kurumlar belirtilmiş ve yapılacak işlemlerde kanun değişikliği de öngörülmüştür (TC Kalkınma Bakanlığı, 2003). Ancak Gürüz; Acil Eylem Planı adı altında iktidarın üniversitelere müdahalesinin kabul edilemez olduğunu, bir araya geldiği rektörlerle iktidarın görüş ve niyetlerinin neler olabileceğinin tartışıldığını belirtmiştir ('Gürüz: üniversiteye müdahale ettirmeyiz', 2003). Erkan Mumcu'nun Milli Eğitim Bakanlığı görevinden ayrılması üzerine taslak ile ilgili tartışmalar da gündemden düşmüştür.

Millî Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in hazırladığı YÖK taslağı da; Gürüz, üniversiteler ve muhalefet tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Bu taslağa göre; YÖK üyelerinin en fazla bir dönem görev yapması, rektör adaylarının kadrolu öğretim görevlileri tarafından kadrolu profesörler arasından dört yıllığına seçilmesi, kadrolu eleman sayısı elliden az olan üniversitelerin rektörünün başbakanca atanması, YÖK'teki Genelkurmay temsilcisinin profesör olması ve katsayı engelini kaldırılması öngörülmüyordu. Taslak, rektör ve dekanların bu taslakla tasfiyesi öngörüldüğü gerekçesiyle sert bir şekilde eleştirilmiştir ('Taslak sızdı, kel göründü', 2003). Katsayı konusu YÖK başkanı Gürüz ve Millî Eğitim Bakanı Çelik arasında gerginliğe neden olmuş; Gürüz meslek lisesi mezunlarına yönelik tartışmaların arkasında imam hatip liselerinin önünü açmanın yattığını ifade ederken, Çelik bu görüşe karşı çıkmıştır ('Gürüz'le Çelik yine atıştı', 2003). Diğer yandan Gürüz'ün bir grup rektörle birlikte Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Aytaç Yalman'ı ziyaret et-

mesi ('Rektörlerden Yalman'a ziyaret', 2003) gerginliği daha da artırmıştır. Hükümetle ve Cumhurbaşkanı ile ilişkileri iyi olmayan Gürüz'ün görev süresinin dolması üzerine yerine, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından Erdoğan Teziç atanmış, YÖK taslağı ile ilgili çalışmalara Teziç döneminde devam edilmiştir (Tekeli, 2009).

Erdoğan Teziç Dönemi (2003–2007)

Erdoğan Teziç'in göreve geldiği esnada Millî Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in hazırladığı yasa taslağı gündemdedir. Gürüz döneminde tepki alan bu taslak YÖK'e ve rektörlere gönderilmiş, ancak onlar da taslağa tepki göstermiştir. Altıntaş (2003), ÜAK'nın Ağustos 2003'te taslağı değerlendirirken rektörlerin kendi üniversite kamuoyunun görüş ve düşüncelerine başvurmasını ve taslağın kabul edilemez olduğuna ilişkin kararı da üniversitelerin ortak görüşü gibi savunmalarını eleştirmiştir (s. 68).

ÜAK oluşturacağı bir komisyonla yeni bir taslak hazırlama girişiminde olduğunu bildirmiş ve hükümetten farklı bir taslak hazırlayarak Aralık 2003'te YÖK Başkanı Teziç'e sunmuştur. Teziç ÜAK'nın hazırladığı taslak üzerinde değişiklikler yapmıştır. Ancak bu taslak 2547 sayılı kanunun temel yapısını korumakta ve eski kanuna bağlı kalmaktadır. Taslağa göre anayasa değişikliği olmadığı için YÖK'ün üye sayısı ve yapısı da aynen kalacak, ÜAK'nın bir önceki taslakta genişletilen yetkileri hukuki dayanak olmadığı gerekçesiyle yeniden YÖK'e devredilecekti (Güver, 2004). Teziç'in hazırladığı taslak da YÖK'ün yetkilerini koruyucu nitelikteydi (Okçabol, 2007). ÜAK Başkanı Ayhan Alkış, taslağı eleştirerek taslağın beklentileri karşılamadığını ve kendi görüşlerini tam olarak yansıtmadığını söylemiştir. Rektörlerin ve YÖK'ün yetkilerini daha da artıran taslak kimseyi memnun etmemiş, öğrenciler ve öğretim üyeleri kendileriyle yapılan toplantılarda görüş ve önerilerinin dikkate alınmamasını eleştirmiştir ('YÖK taslağı ortada kaldı', 2004).

YÖK'ün hazırladığı taslağın da genel kabul görmemesi üzerine sonraki süreçte YÖK ve MEB temsilcilerinden oluşan komisyon taslak çalışmalarını birlikte devam ettirmiş, ancak taslak maddelerinin tartışılmaya açılması üzerine Teziç'in toplantıyı terk etmesi gerginliğe neden olmuştur. Bunun üzerine MEB Danışma Kurulu ile yeni taslağı geliştirme çalışmalarını sürdürerek hazırladığı taslağı meclise göndermiştir (Gür ve Çelik, 2011). MEB'in hazırladığı bu taslağın Meclis Genel Kurulu'nda kabul edilmesi üzerine rektörler ve öğretim üyeleri tepki göstermek için Anıtkabir'e yürümüşdür ('Rektörler Anıtkabir'e yürüdü', 2004). Meclisten geçen yasa taslağı Cumhurbaşkanı Sezer tarafından; YÖK'te Genelkurmay temsilcisi, katsayı hesaplaması, öğretim üyelerinin unvanlarını dışarıda da kullanabilmesi ve YÖK'ün tasfiyesi ile ilgili dört maddesinin bir kez daha görüşülmesi için TBMM Başkanlığı'na geri gönderilmiştir ('Sezer YÖK Yasası'nı veto etti', 2008). Hükümet 2002'den

itibaren 2547 sayılı yasayı değiştirme girişimlerinde bulunmuşsa da yapacağı değişiklikler Cumhuriyet'in laiklik felsefesine ve yapısına inanmış kesimlerce şüpheyle ve ciddi bir muhalefetle karşılanmıştır. 'Türban' ve laiklik tartışmalarının ön plana çıkarılması; hem sistemin sorunlarının rasyonel bir şekilde ele alınmasını hem de bu sorunlara sağlıklı çözümler geliştirilmesi için uygun ortamın oluşmasını engellemiştir (Ergüder, Şahin, Terzioğlu ve Vardar, 2006).

Alınan kararlar ve uygulamalar zaman zaman YÖK ile MEB arasında birtakım gerginliklere de neden olmuştur. Bunlardan biri; MEB'in 2006'da Pedagojik Formasyon Kursu açılmasına ilişkin genelge yayınlamasıyla ortaya çıkmıştır. YÖK; öğretmenlik mesleğinin kazandırılmasına yönelik eğitim ve düzenlemelerin yükseköğretim kurumları ve YÖK'ün yetkisinde olduğunu vurgulayan bir dilekçeyi Danıştay'a sunmuş, MEB'in yayınladığı genelgenin ve ilgili işlemin iptali ve yürütülmesinin durdurulması için dava açmıştır ('YÖK, MEB'i yine dava etti', 2006). Diğer yandan YÖK yurtdışına gönderilecek yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin seçiminin kendi yetki alanında olduğunu savunarak, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan, öğrencilerin seçimiyle ilgili kılavuzun iptali ve yürütülmesinin durdurulması için de Danıştay'a dava dilekçesi sunmuştur ('YÖK'ten MEB işlemleri için dava', 2006). Avrupa Konseyi Yükseköğretim Araştırma Komitesi'nin yapacağı uluslararası toplantıya oy kullanmak üzere iki uzmanın katılımı istenmesi üzerine MEB'in bir temsilci seçmesi de bir başka gerginliğe yol açmıştır ('MEB-YÖK kavgası yurtdışına taşındı', 2006). Diğer yandan hükümet on beş ilde yeni üniversitelerin açılması konusunda YÖK'ün görüşünü istemiş, ancak YÖK ilk aşamada sadece dördünün açılmasını uygun görmüştür. YÖK'ün bu görüşüne rağmen 15 yeni devlet üniversitesi kurulmuş, bu üniversitelere kurucu rektör atanması konusunda YÖK ve hükümet arasında anlaşmazlık yaşanmıştır. Kurucu rektörlerin üçlü kararnameye atanmasına tepki gösteren YÖK konuyu Danıştay'a götürmüş, Danıştay'ın kararı YÖK'ün lehine olmuştur (Tekeli, 2009, s. 210-211). Gür ve Çelik (2011, s. 29), Erdoğan Teziç'in hükümete karşı mücadelede ordu yerine İdari mahkeme ve Danıştay gibi hukuk organlarına başvurduğunu, bu nedenle Gürüz'den farklı bir strateji izlediğini ifade etmiştir. Tekeli (2009); YÖK'ün Başbakanlık, MEB, Sağlık Bakanlığı aleyhine açtığı davaların 15'inin YÖK'ün lehine sonuçlandığını belirterek bu durumu YÖK'ün siyasal etkilere kapalı bir otonomi sağladığının göstergesi olarak değerlendirmiştir.

Teziç'in başkanlığında Yükseköğretim Kurulu'nca 'Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi' adlı rapor hazırlanmıştır. Raporunda; '*... yükseköğretim alanında karşılaşılan sorunları ve gerginlikleri gidermek, 'yükseköğretim reformu' üzerindeki sığ tartışmalardan uzaklaşmak, yaşanan sorunları nesnel bir zemine oturtmak amacıyla böyle bir çalışmanın yapılmasının uygun görüldüğü*' belir-

tilmiştir (YÖK, 2007, s. 5). Ankara Üniversitesi Akademisyen Girişimi (2007); raporun Türk yükseköğretim sisteminin ve üniversitelerin asıl sorunlarını tespit etmekten uzak, üniversite sisteminin durumuna ilişkin yüzeysel, nicel veri analizinden öteye gitmeyen tespitlerle dolu olduğu görüşündedir. İstanbul Üniversiteleri Öğretim Üyeleri Derneği ise raporda üniversitenin anlamı ve işlevleri konusunda yararlı tespitlerin olduğunu ifade etmiş, ancak raporun tarihsellikten kopuk bir şekilde mevcut sorunların kökenine inmeden öneriler ortaya koyarak kamuoyunu bunları tartışmaya çağırmasını uygun bulmamıştır (Günalp ve Saban, 2006). Gür ve Çelik (2011) de raporun; YÖK'ün eski tavrını sürdürmeyeceğinin, bu tavrı sürdürenlerce bir itirafı niteliğinde olduğunu belirtmiştir (s. 30). Erdoğan Teziç'in görev süresinin dolması üzerine Cumhurbaşkanı Abdullah Gül YÖK Başkanlığı görevine ODTÜ öğretim üyesi Yusuf Ziya Özcan'ı atamıştır.

Yusuf Ziya Özcan Dönemi (2007-2011)

Yusuf Ziya Özcan'ın YÖK başkanlığı sürecinde alınan kararlar ve uygulamaların 28 Şubat'ın izlerini azaltmaya yönelik olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda 'başörtüsünün' yükseköğretimde serbest bırakılmasına ilişkin anayasa değişikliği ile ilgili düzenlemeler olmuştur. Özcan, 'başörtüsünün' yükseköğretimde serbest olmasını öngören Anayasa'nın 10. ve 42. maddelerindeki düzenlemelerin yeterli olduğunu, uygulama yapılabilmesi için ayrıca bir kanuni düzenlemeye ihtiyaç duyulmadığını belirterek üniversitelere yazı göndermiştir (Bektaş, 2008). Bu açıklamadan sonra bazı üniversitelerde 'başörtüsü' yasağı uygulanmazken bazı üniversitelerde 'başörtülü' öğrenciler derse alınmamıştır. 'Türban' yasağını uygulayan üniversite rektörleri ise 17. madde değişikliğe kadar yasağı sürdüreceklerini belirtmiştir ('YÖK'te türban çatlağı', 2008). Diğer yandan bazı YÖK üyeleri de Özcan'ın üniversitelere 'türbanla' girilebilir açıklamalarına tepki göstermiş, bu açıklamanın hukuki açıdan yok hükmünde olduğunu belirterek, rektörlere konusu suç teşkil eden emri yerine getirmeme haklarının olduğunu bildirmiştir. Ayrıca YÖK üyeleri yasal bir düzenlemenin de gerekli olduğunu ifade etmiştir ('Türban kavgası YÖK'ü parçaladı', 2008).

Üniversite öğretim üyeleri dernekleri Özcan'ın 23 Şubat 2008 Tarihli ve 26796 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Bazı Maddelerinde Yapılan Değişiklik ile İlgili Açıklamasının yürütülmesinin durdurulması ve yok hükmünde sayılarak söz konusu genelgenin iptal edilmesi talebi için Danıştay'a başvuruda bulunmuştur ('Türban genelgesi için Danıştay'a gidiyorlar', 2008). Bunun üzerine Danıştay, 11 Mart 2008'de oybirliğiyle Özcan'ın yazısının durdurulmasına karar vermiş, rektörlere gönderilen bildirim yetki unsuru bakımından kanuna uygun bulunmamıştır. Danıştay, YÖK Başkanı'nın tek başına işlem tesis



etmek suretiyle düzenleme yapma yetkisinin bulunmadığını belirtmiştir ('Türban genelgesi Danıştay'a takıldı', 2008). İstanbul Üniversitesi'nde okuyan bir öğrencinin; eğitim hakkı engellendiği gerekçesiyle Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı'na başvurusu üzerine YÖK, derse giren öğrencinin çıkarılmayacağını ve gerekirse tutanak tutulup dekanlığa bildirileceğine ilişkin bir yazıyı İstanbul Üniversitesi'ne göndermiştir. Bu olay 'türban' konusunun uygulamada çözüldüğüne ilişkin haberleri de gündeme getirmiştir ('Üniversitelerde türban yasağı kalktı mı?', 2010). Bundan sonraki süreçte bazı üniversiteler yasağa devam etmiş, bazıları tutanak tutmuş; ancak çoğunda 'türban' tamamen serbest bırakılmıştır (Tanış, 2011).

Özcan döneminde en çok tartışılan bir başka konu da üniversiteye girişte uygulanan farklı katsayı uygulaması olmuştur. Özcan başkanlığında toplanan Yükseköğretim Kurulu 2010 yılından itibaren uygulamaya konulacak olan iki aşamalı üniversiteye giriş sisteminde farklı katsayı uygulamasını 21 Temmuz 2009'da almış olduğu bir kararla kaldırmıştır. Ayrıca öğretmen lisesi veya meslek lisesinden mezun olan adayların kendi alanlarına yönelik tercih yapmaları halinde ağırlıklı ortaöğretim puanlarının 0,06 ile çarpımı sonucunda bulunan değerlerin de eklenmesi öngörülmüştür ('YÖK katsayısı kaldırdı', 2009). YÖK üyesi Fikret Şenses katsayı farkının kaldırılmasını eleştirmiş, kararın anti-demokratik olduğunu ve bu karar alınırken farklı katsayı uygulamasının gerekçelerinin gündeme getirilmediğini ifade etmiştir. ('YÖK, AKP'nin oyuncuğu olmuştur', 2009). Eski YÖK üyesi Bülent Serim de katsayı farkının kaldırılmasının; mesleki eğitimin zararına olduğunu, kıt ekonomik olanaklarla yatırım yapılarak oluşturulan meslek liselerinde beceri kazanan öğrencilerin farklı alanda yükseköğretime devam etmesine izin verilmesinin rasyonel olmadığını ve emek-yarar dengesine aykırı olduğunu belirtmiştir. Diğer yandan katsayı farkını eleştirenlerin meslek lisesini kullanıp aslında konuya imam hatipler yönünden yaklaştığını ve bunu açıkça söyleyemediklerini savunmuştur ('Meslek lisesi, imam hatipler ve katsayı', 2009).

İstanbul Barosu Başkanlığı tarafından YÖK'ün yükseköğretime girişte katsayı puanı uygulamasının kaldırılmasına ilişkin kararın iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle Danıştay'a dava açılmış, Danıştay oy birliğiyle YÖK'ün kararının yürütmesini durdurmuştur ('Danıştay'dan YÖK kararına durdurma', 2009). YÖK, Danıştay'ın bu kararına itiraz etmişse de itiraz gerekçeleri yerinde görülmemiş ve reddedilmiştir ('YÖK'ün itirazına ret', 2009). YÖK Genel Kurulu katsayı oranlarını alan içi tercihlerde 0.15, alan dışı tercihlerde ise 0.13 olarak yeniden düzenlemiş; ancak bu karar da geçerli bir sebebe dayanmadığı gerekçesiyle Danıştay tarafından yürütülmesi durdurulmuştur. Bunun üzerine Yükseköğretim Genel Kurulu 17 Mart 2010 tarihinde katsayı oranlarını alan içi tercihlerde 0.15, alan dışı tercihlerde 0.12 olarak belirlenmesine karar vermiştir. Danıştay,

bu kararın iptali ve yürütülmesinin durdurulması talebini reddetmiş, dava konusu olan yeni düzenlemenin Millî Eğitim Temel Yasası'nın alanlara yönlendirmeye ilişkin amacına ve bu konudaki kararlarına aykırı olmadığı sonucuna ulaştığını bildirmiştir (Özdemir, 2010). Yeniden toplanan YÖK Genel Kurulu; 1 Aralık 2011'de katsayı uygulamasını her aday için 0.12 olarak belirlemiş ve katsayı farkının da fiilen kaldırılmış olduğu kaydedilmiştir ('YÖK 'katsayı'yı kaldırdı', 2011).

Seggie ve Gökbel (2014) Türkiye'de akademik özgürlüğün durumunu analiz ettiği çalışmada; 28 Şubat sonrasında uygulanan 'başörtüsü' yasağı ve katsayı uygulamasını, öğrenme özgürlüğünü kısıtlayan sorunlar olarak değerlendirmiş, 'başörtüsü' yasağının ve farklı katsayı uygulamasının kalkmasıyla öğrencilerin öğrenme özgürlüğüne kavuştuğunu belirtmiştir. Doğan ve Yuret (2015) katsayı konusunu iktisadi verimlilik açısından ele almış, imam hatip ve meslek liselerinin yükseköğretimde genel programlara yerleşmesinin sanayiye ara eleman yetiştirmek amacıyla mesleki eğitime yapılan yatırımın boşa gitmesine neden olacağını belirtmiştir. Yusuf Ziya Özcan'ın görev süresinin sona ermesinden sonra yerine dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından İstanbul Şehir Üniversitesi eski rektörü Gökhan Çetinsaya atanmıştır.

Gökhan Çetinsaya Dönemi (2011-2014)

12 Eylül 1980 darbesi sonrasında hazırlanan 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası hakkında değişiklik yapma girişimi hemen her YÖK Başkanı döneminde gündeme gelmiş, bu dönemde de Çetinsaya başkanlığında YÖK; Yükseköğretim Kanunu'nun değiştirilmesi çalışmalarına hız vererek yeni bir yükseköğretim yasa tasarısı hazırlamıştır. Kasım 2012'de Yükseköğretim Yasa Taslağı Önerisi'nin hazırlanması sürecinde farklı toplantı ve çalıştaylarla ilgili paydaşlardan görüş alınması, çalışmaların katılımcı bir yaklaşımla sürdürülmesi sürecin şeffaf olması ve kamuoyuna açık yürütülmesi olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir. YÖK, eleştiriler ve öneriler doğrultusunda taslağa son şeklini vermiş ve Ocak 2013'te taslak MEB'e gönderilmiştir (Erdoğan, 2013).

Yeni tasarıda; akademik ve bilimsel özgürlük, kurumsal özerklik, çeşitlilik, şeffaflık, hesap verilebilirlik, katılımcılık, rekabet ve kalite ilkeleri yükseköğretimin temel ilkeleri olarak ortaya konulmuş, YÖK yerine Türkiye Yükseköğretim Kurulu (TYK) ismi kullanılmıştır. Yeni tasarının her ne kadar katılımcı bir ortamda görüş alınarak hazırlanması yararlı bulunmuşsa da, benimsenen temel ilke ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde yetersiz kalacağı öngörülmüş ve üniversite özerkliğini kısıtlayan maddelere yer verildiği gerekçesiyle eleştirilmiştir. Ayrıca taslakta YÖK'ün yerini alması öngörülen TYK'nın mevcut yapıdan daha güçlü ve denetleyici bir yapıya kavuşması, daha merkeziyetçi ve baskın konuma gelmesi üniversitelerin özerklikleri

ni koruması açısından aykırı bulunmuştur. Diğer yandan taslakta belirtilen ilke ve hedeflerin gerçekleşebilmesi için önce taslağa yansıyan yaklaşım ve ruhun değişmesinin gerektiği, sisteme yön verenlerin anlayışı değişmedikçe yasalar değişse bile beklenen sonuçların elde edilemeyeceği yönünde görüşler ortaya atılmıştır (Baskan ve Sincer, 2014; Çelik, 2013; ODTÜ Senatosu, 2013). Erdoğan (2013) da yasa taslağı önerisinin aşırı ayrıntıyla uzun tutulmasını eleştirerek, TYK'nın görev ve yetkilerinin artmasıyla ilgili tasarı hakkında görüş bildiren hemen bütün kurumların bunu bilimselliğe, özerkliğe ve evrensel standartlara aykırı bulmasının bir tesadüf olmadığını belirtmiştir. Ancak yeni taslağın darbe sonrası ideolojik ve vesayetçi bir zihniyetle hazırlanan 1981 yasasından ayrılmasını ve ideolojik zeminin terk edilmesini olumlu bir gelişme olarak değerlendirmiştir. Çalışmaları yaklaşık iki yıl süren 'Yükseköğretim Yasa Taslağı Önerisi' MEB'e sunulmuş, Millî Eğitim Bakanı Nabi Avcı da taslağı eleştirileri karşı önerileriyle Başbakanlığa ilettiğini bildirmiştir ('Yeni taslak YÖK'ün hazırladığına benzemeyecek', 2013). Ancak taslakla ilgili henüz somut bir gelişme olmamıştır.

Yükseköğretim Genel Kurulu; öğretmen eğitiminde de bir girişimde bulunarak 2012'de eğitim fakültelerinin bazı bölümlerinin ikinci öğretimlerinin kapatılmasının yanı sıra yeni pedagojik formasyon sertifika programlarının açılmamasına ve daha önce açılmasına izin verilen programların da mevcut öğrencilerin işlemleri bittikten sonra kapatılmasına karar vermiştir. Türk Eğitim-Sen Genel Başkanı İsmail Konuk; 350 bin eğitim fakültesi mezununun atama beklediğini hatırlatarak, kararın doğru olduğunu savunurken, fen edebiyat fakülteleri dekanları kararı olumsuz karşılamıştır ('Pedagojik formasyon programı kaldırıldı' 2012). Diğer yandan kararda yer alan 'mevcut öğrenciler' ifadesinin farklı yorumlara yol açması nedeniyle YÖK Mayıs 2012'de gerçekleştirdiği toplantıda konuyla ilgili yükseköğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerle bu kurumdan mezun olan öğrencilerin açılacak pedagojik formasyon kurslarına başvurma haklarının devam ettiğini açıklamıştır (YÖK, 2012). Bu açıklamaya göre 2012–2013 eğitim-öğretim yılından itibaren fen edebiyat fakültelerine başvuran öğrencilerin pedagojik formasyon programlarına katılamayacağı anlaşılmaktadır. Pedagojik formasyonun kaldırılmasından yaklaşık bir yıl sonra alan fakültelerinden mezun olanlar için YÖK Genel Kurulu pedagojik formasyon sertifika programının devam etmesine karar vermiştir ('YÖK'ten formasyon müjdesi', 2013).

YÖK'ün ilahiyat fakültelerinden felsefe derslerini kaldırması ve fakültelerin isminin 'İslami İlimler Fakültesi' olarak değiştirilmesi kararı üzerine YÖK Genel Kurulu'nda görüş ayrılıkları ortaya çıkmıştır. YÖK üyesi Prof. Dr. Durmuş Günay; ilahiyat fakültelerinin sadece İslam inanç ve ibadet öğretimi veya saf dini ilimlerin eğitimi ile kendisini sınırlandıramayacağını, evrenin niçin yaratıldığı ve varoluşumuzun anlamı gibi temel varlık sorularının cevaplarını 'din' ve 'felsefe'nin verdiğini, hik-

metsiz felsefenin olmayacağını savunmuştur. Ayrıca Günay; böyle tepeden inmeceli bir yaklaşımla ilahiyat fakültelerinin müfredatına müdahale edilmesinin üniversite özerkliğine aykırı olduğunu belirtmiştir (Güleryüzü, 2013). Prof. Dr. H. Ömer Özden; İlahiyat Fakülteleri'nde Felsefe Tarihi dersinin kaldırılmasının buralarda sadece Kuran-ı Kerim ve ilintili derslerin okutulmaya başlayacağını, bu derslerin ilerde ezber yapılmasına neden olacağını, bunun sonucunda da İlahiyat Fakültesi olmaktan çıkıp Kuran kurslarının biraz yüksek düzeyde olanı haline geleceğini belirtmiştir ('İlahiyat'tan felsefe dersinin kaldırılmasına tepki', 2013). YÖK Genel Kurulu 15 Ağustos 2013 tarihinde yaptığı toplantıda İlahiyat fakültelerinin isimlerine ve müfredatına ilişkin Genel Kurul kararlarının yürürlükten kaldırılmasına karar verdiğini bildirmiştir (YÖK, 2013).

YÖK Başkanı Çetinsaya; YÖK'ün kuruluşu dolayısıyla 6 Kasım 2013'te 'Akademik Özgürlük Bildirisi' yayımlamıştır. Bildiride 2007'den beri YÖK'ün geçmişteki antidemokratik uygulamalarının eleştirildiğine değinilerek; fikirlerin özgürce savunulması, araştırma özgürlüğü, öğrenme özgürlüğü, ifade özgürlüğüne ve farklı görüşlere saygı gibi konulara vurgu yapılmıştır (Çetinsaya, 2013). Diğer yandan bu bildiri daha demokratik üniversiteler adına atılan önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir (Gür, Çelik, Coşkun ve Görmez, 2014). Seggie ve Gökbel (2014) de, bildirinin evrensel akademik özgürlük ilkeleri ve uygulamalarını dikkate alınarak hazırlandığını belirtmiştir. Bildiri'nin yayımlanmasından bir gün sonra ise YÖK'ün disiplin yönetmeliğini değiştirmesi ve yeni yönetmelikte disiplin soruşturmaları sırasında öğrencinin okuldan uzaklaştırılmasının önünü açan düzenlemelerin yer alması çelişkili bir durum olarak değerlendirilmiştir (Zeyrek, 2013).

Çetinsaya dönemindeki bir diğer çalışma da kendisi tarafından kaleme alınan 'Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi İçin Bir Yol Haritası' isimli rapordur. Çetinsaya bu çalışmasında günümüz şartlarının YÖK'ün kurulduğu dönemin şartlarından farklılaştığını, işlevini yitirmiş durumdaki yasal çerçeve ve bürokratik mekanizmalarla küreselleşen dünyanın ihtiyaçlarının karşılanamayacağını belirtmiştir. Bu nedenle yükseköğretim sisteminin yeniden yapılandırılması için üç temel stratejik hedef üzerine odaklanılması gerektiğini vurgulamıştır. Bunlar: nicel büyümeden nitelikli büyümeye geçiş, akademik insan kaynağının geliştirilmesi ve yükseköğretimde uluslararasılaşmadır (Çetinsaya, 2014). Bu çalışma Türkiye'deki yükseköğretim sisteminin mevcut durumunu, fırsatları, engelleri analiz eden önemli bir çalışma olmanın yanı sıra kamuoyunda da önemli bir karşılık bulmuş, özellikle de nitelikli öğretim üyesine duyulan ihtiyaç basında sıkça dile getirilmiştir (Çelik, Coşkun ve Görmez, 2014, s. 273). Gökhan Çetinsaya'nın Başbakanlık Başmüşavirliğine getirilmesi üzerine Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından YÖK Başkanlığı'na Yekta Saraç atanmıştır.



Sonuç

YÖK, kuruluşundan bu yana pek çok konuda eleştirilmiş, hemen her YÖK başkanı döneminde tarihsel arka plana bağlı olarak tartışmalar yön değiştirmiştir. İhsan Doğramacı dönemi 12 Eylül askeri müdahalenin etkilerinin yaşandığı bir dönemdir. YÖK'ün kuruluşu ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun da böyle bir ortamda hazırlanması, yükseköğretimle ilgili sorunların daha çok; üniversite özerkliği, idari özerklik, bilimsel özgürlük, akademik özgürlük kavramları çerçevesinde ele alınmasında etkili olmuştur. Diğer yandan 1402 sayılı kanunla gerçekleştirilen tasfiyeler YÖK ile ilgili olumsuz algıların oluşmasına da zemin hazırlamıştır. Mehmet Sağlam'ın YÖK başkanlığı dönemi ise koalisyon hükümetlerin olduğu bir dönemdir. Bu dönemde yükseköğretim sisteminde birtakım değişiklikleri öngören reform girişimi olmuşsa da somut adımlar atılamamış ve YÖK'le ilgili tartışmalar azalmıştır. Kemal Gürüz'ün döneminde, özellikle 28 Şubat sonrası dönemde, YÖK'ün öngördüğü veya gerçekleştirdiği hemen her uygulama eleştirilmiştir. Bu dönemde farklı katsayı uygulaması, üniversitelerde başörtüsü yasağı, bazı akademisyenlerin tasfiye edilmesi, yurtdışına gönderilen lisansüstü öğrencilerin geri çağırılması gibi konular daha çok laiklik ve irticayla mücadele kapsamında tartışılmış, bu durum da üniversitelerin sorunlarının bilimsel ve rasyonel olarak ele alınmasını engellemiştir. Gürüz'ün dönemindeki uygulamalar; bir yandan antidemokratik bulunarak sert bir şekilde eleştirilirken bir yandan da 1992 sonrasında üniversitelerde kadrolaşmayla oluşan ideolojik grupların temizlenmesi olarak görülmüştür. Erdoğan Teziç döneminde hükümetin reform girişimleri laikliğe inanmış kesimlerce şüpheyle ve tepkiyle karşılanmış; köklü reformlar gerçekleştirilememiş, YÖK ve hükümet arasında da gerginlikler yaşanmıştır. Yusuf Ziya Özcan döneminin uygulamalarının, 28 Şubat sürecinin izlerini azaltmaya yönelik olduğu görülmektedir. Başörtüsünün üniversitelerde serbest bırakılması ve farklı katsayı uygulamasının kaldırılması bir yandan laiklik ekseninde tepkiler görünürken bir yandan da öğrenme özgürlüğü önündeki engellerin kalkması olarak değerlendirilmiştir. Gökhan Çetinsaya döneminde YÖK tarafından hazırlanan yükseköğretim yasa taslağında YÖK'ün görev ve yetkilerinin arttırılmasının öngörülmesi, ilahiyat fakültelerinin müfredatına müdahale edilmesi de üniversite özerkliği tartışmalarını tekrar başlatmıştır. Ancak bu taslak ve Çetinsaya'nın akademik özgürlük bildirgesinin YÖK'le ilgili olumsuz algıyı biraz azaltmaya başladığı görülmüştür.

Son olarak denilebilir ki üniversiteler sosyal ve toplumsal değişimleri etkilemekte ve bu değişimlerden etkilenebilmektedir. O nedenle yükseköğretim sistemine yön verenlerin sisteme ilişkin sorunları gündelik siyasal çekişmelerden uzak tutarak, bilimsel ve rasyonel bir şekilde ele alması ve bu doğrultuda çözüm üretmesi önemlidir.

Kaynaklar

- Akın, Ş. (2011). 28 Şubat süreci ve batı mediasındaki algılanması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.
- Akyol, M. (1987, Mayıs 22). Doğramacı'dan türban değerlendirmesi: 'başörtüsüne yasak yok'. *Milliyet*. 29 Nisan 2016 tarihinde <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr>> adresinden erişildi.
- Altıntaş, M. (2003). AKP Hükümeti ve YÖK/ rektörler savaşı: İlginç bir katılcılık öyküsü. *Eğitim Bilim Toplum*, 1(4), 66–73.
- Ankara Üniversitesi Akademisyen Girişimi (2007). Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi (taslak) raporuna ilişkin bir değerlendirme. *Eğitim Bilim ve Toplum Dergisi*, 5(19), 144–165.
- Arıkan, İ. (2011). *Türk Anayasa hukukunda yükseköğretim*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Arslan, A. (2004). *Kısr döngü: Türkiye'de üniversite ve siyaset (1869–2004)*. İstanbul: Truva Yayınları.
- Aybay, R. (1990). 1402'likler olayı ve üniversite, T. Saylan ve Z. Üskül (Ed.) *Yükseköğretimde sorunlar ve çözümler* (s. 227–232). İstanbul: Cem Yayınevi.
- Baskan, G. A. (1985). *12 Eylül 1980 öncesi dönemde yükseköğretimde sorunlar, bu tarihten sonra alınan önlemler, ilk sonuçlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Baskan, G. A. ve Sincer, S. (2014). Yeni YÖK yasa tasarısı çalışmaları bağlamında Türkiye'deki yükseköğretim sisteminin değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 4(2), 67–72.
- Bektaş, D. (2008, Şubat 24). YÖK: yeni bir düzenlemeye ihtiyaç yok. *İHA*. 3 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.ih.com.tr/haber-yok-yeni-bir-duzenlemeye-ihtiyac-yok-13771/>> adresinden erişildi.
- Cabbar, Y. (1993, Kasım 5). YÖK'ün tarzını değiştirdim. *Milliyet*. 8 Mayıs 2016 tarihinde <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr>> adresinden erişildi.
- Çelik, S. (2013). Samsun Akademik Elemanlar Derneği'nin yeni yükseköğretim yasa taslağı hakkındaki görüşü. *Eğitim Toplum Bilim Dergisi*, 11(42), 240–243.
- Çelik, Z., Coşkun, İ. ve Görmez, M. (2014). 2014'te eğitim, N. Miş, Y. Ensaroğlu, U. Ulutaş, S. Ünay, Z. Çelik ve İ. Çağlar (Ed.) *2014'te Türkiye* (s. 255–286). Ankara: SETA Yayınları.
- Çetinsaya, G. (2013). *Akademik özgürlük bildirisi*. 12 Haziran 2016 tarihinde <<http://yok.gov.tr/web/-/ogrenci/akademik-ozgurluk-bildirisi>> adresinden erişildi.
- Çetinsaya, G. (2014). *Büyüme, kalite, uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası*. 24 Ekim 2016 tarihinde <<https://yolharitasi.yok.gov.tr/docs/YolHaritasi.pdf>> adresinden erişildi.
- Danıştay'dan YÖK kararına durdurma. (2009, Kasım 25). *Cumhuriyet*. 8 Haziran 2016 tarihinde <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/101610/Danistay_dan_YOK_karina_durdurma.html> adresinden erişildi.
- Demir, R. (2008). *Üniversitenin bugünü ve yarını*. Ankara: Palme Yayınevi.
- Demirel'e YÖK öfkesi. (1999, Aralık 8). *Milliyet*. 22 Mayıs 2016 tarihinde <<http://gazetearsivi.milli-yet.com.tr>> adresinden erişildi.
- Doğan, M. K. ve Yuret, T. (2015). Üniversitelere yerleşmede farklı katsayı uygulamasının etkileri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 70(1), 195–220.
- Doğramacı, İ. (2000). *Günümüzde rektör seçimi ve atama krizi: Türkiye'de ve dünyada yükseköğretim yönetimine bir bakış*. Ankara: Meteksan.
- Doğramacı, İ. (2007). *Türkiye'de ve dünyada yükseköğretimin yönetimi*. Ankara: Meteksan.

- Edirne'ye gitmezlerse rotasyona gitmiş sayılmazlar. (1982, Kasım 21). *Milliyet*. 26 Nisan 2016 tarihinde <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr>> adresinden erişildi.
- Eğitim-Bir-Sen. (2014). *Rakamlarla 28 Şubat raporu*. 24 Mayıs 2016 tarihinde <http://www.egitim-birsen.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz/28_subat_rapor_web.pdf> adresinden erişildi.
- El Ezher'e taviz yok. (2000, Şubat 10). *Milliyet*. 20 Mayıs 2016 tarihinde <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr>> adresinden erişildi.
- Ercan, F. (1999). Neo-liberal eğitim ekonomisi; eleştirel bir çerçeve denemesi, F. Alpkaya, T. Demirel, F. Ercan, H. Mıhçı, İ. Önder, S. Özbudun ve M. Özügür (Ed.) *Eğitim: ne için? Üniversite: nasıl? YÖK: nereye?* (s. 49-94). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Erdoğan, A. (2013). *Türk yükseköğretimin yeniden yapılanma çalışmaları: Küresel eğilimler ve uluslararasılaşma çerçevesinde değerlendirmeler*. Ankara: Stratejik Düşünce Enstitüsü.
- Ergüder, Ü., Şahin, M., Terzioğlu, T. ve Vardar, Ö. (2006). *Neden yeni bir yüksek öğretim vizyonu?* İstanbul: İstanbul Politikalar Merkezi.
- Ergüder, Ü. (2015). *Yükseköğretimin fırtınalı sularında: Boğaziçi Üniversitesi'nde başlayan yolculuk*. İstanbul: Doğan Kitap.
- Güçlü, A. (1987, Haziran 17). Profesörlük kolaylaşıyor. *Milliyet*. 26 Nisan 2016 tarihinde <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr>> adresinden erişildi.
- Güçlü, A. (1992, Ağustos 19). Gece eğitimine destek. *Milliyet*. 8 Mayıs 2016 tarihinde <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr>> adresinden erişildi.
- Güçlü, A. (1993, Şubat 27). İşte yeni YÖK yasası. *Milliyet*. 7 Mayıs 2016 tarihinde <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr>> adresinden erişildi.
- Güçlü, A. (1996, Mart 22). Bitmeyen YÖK çilesi. *Milliyet*. 15 Mayıs 2016 tarihinde <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr>> adresinden erişildi.
- Güçlü, A. (2001, Ekim 20). YÖK'ün inadını kim kıracak? *Milliyet*. 22 Mayıs 2016 tarihinde <<http://www.milliyet.com.tr/2001/10/20/yazar/guclu.html>> adresinden erişildi.
- Güleryüzlü, C. (2013, Eylül 14). İlahiyat'ta yeni isim çatlak yarattı. *Radikal*. 13 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.radikal.com.tr/turkiye/ilahiyatta-yeni-isim-catlak-yaratti-1150721/>> adresinden erişildi.
- Gunalp, H. ve Saban N. (2006, Eylül 17). Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi. *Radikal*. 30 Mayıs 2016 tarihinde <http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=r2&haberno=6248> adresinden erişildi.
- Gür, B. S. ve Çelik, Z. (2011). *YÖK'ün 30 yılı*. Ankara: SETA Yayınları.
- Gür, B. S., Çelik, Z., Coşkun, İ. ve Görmez, M. (2014). *2013'te eğitim*. Ankara: SETA Yayınları.
- Gürüz, K. (2008). *Yirmi birinci yüzyılın başında Türk Milli Eğitim Sistemi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Gürüz: Üniversiteye müdahale ettirmeyiz. (2003, Ocak 13). *Hürriyet*. 23 Mayıs 2016 tarihinde <<http://www.hurriyet.com.tr/guruz-universiteye-mudahale-ettirtmeyiz>> adresinden erişildi.
- Gürüz'le Çelik yine atıştı. (2003, Haziran 21). *Radikal*. 23 Mayıs 2016 tarihinde <<http://www.radikal.com.tr/turkiye/guruzle-celik-yine-atisti-673664/>> adresinden erişildi.
- Güver, G. (2004, Ocak 14). Teziç'in YÖK taslağı hazır. *NTV*. 24 Mayıs 2016 tarihinde <<http://arsiv.ntv.com.tr/news/252439.asp>> adresinden erişildi.
- İlahiyat'tan felsefe dersinin kaldırılmasına tepki. (2013, Eylül 16). *Hürriyet*. 13 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.hurriyet.com.tr/ilahiyat-tan-felsefe-dersinin-kaldirilmasina-tepki-24719870>> adresinden erişildi.
- İşiker, D. (2011). *Bir zorunluluk alanı olarak içerisi ve dışarısı '28 Şubat ve başörtülü kadınlar: Bir zibinsel ve rubsal dönüşümün anlatıl(ı)mamış hikayesi'*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
- Kaya, Y. K. (1989). 3455 Sayılı kanunun getirdikleri ve götürdükleri. *Anıme İdaresi Dergisi*, 22(2), 3-7.
- MEB-YÖK kavgası yurtdışına taşındı. (2006, Eylül 21). *Radikal*. 28 Mayıs 2016 tarihinde <<http://www.radikal.com.tr/politika/meb-yok-kav-gasi-yurtdisina-tasindi-792317/>> adresinden erişildi.
- Meslek lisesi, imam hatipler ve katsayı. (2009, Temmuz 31). *Cumhuriyet*. 8 Haziran 2016 tarihinde <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/77422/Meslek_Liseleri_imam_Hatipler_ve_Kats_ay.html> adresinden erişildi.
- ODTÜ Senatosu (2013). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Senatosu'nun 'yükseköğretim kanun taslağı' hakkında görüşü. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 11(42), 185-220.
- Okçabol, R. (2007). *Yükseköğretim sisteminiz: Tarihsel gelişim, bugünkü durum ve yükseköğretim sorununa sistemler yaklaşımı*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Özdemir, E. (2010). *Üniversiteye girişte katsayı uygulamasına ilişkin YÖK ve Danıştay kararları hakkında inceleme ve değerlendirme*. 3 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.tobb.org.tr/>> adresinden erişildi.
- Pedagojik formasyon programı kaldırıldı. (2012, Nisan 24). *NTVM-SNBC*. 12 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.ntv.com.tr/egitim/pedagojik-formasyon-programi-kaldirildi>> adresinden erişildi.
- Rektörler Anıtkabir'e yürüdü. (2004, Mayıs 14). *Hürriyet*. 24 Mayıs 2016 tarihinde <<http://www.hurriyet.com.tr/rektorler-anitkabire-yurudu-22564>> adresinden erişildi.
- Rektörlerden Yalman'a ziyaret. (2003, Eylül 11). *Milliyet*. 23 Mayıs 2016 tarihinde <<http://www.milliyet.com.tr/rektorlerden-yalmanaziyaret/>> adresinden erişildi.
- Seggie, F. N. ve Gökbek, V. (2014). *Geçmişten günümüze Türkiye'de akademik özgürlük*. Ankara: SETA Yayınları.
- Sezer YÖK Yasası'nı veto etti. (2008, Mayıs 28). *Hürriyet*. 24 Mayıs 2016 tarihinde <<http://www.hurriyet.com.tr/sezer-yok-yasasini-veto-etti-22918>> adresinden erişildi.
- Tamış, N. (2011, Şubat 2). Üniversitede artık türbana engel yok. *Radikal*. 3 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.radikal.com.tr/egitim/universitede-artik-turbana-engel-yok-1038728/>> adresinden erişildi.
- Taslak sızdı kel göründü. (2003, Temmuz 4). *Radikal*. 23 Mayıs 2016 tarihinde <<http://www.radikal.com.tr/politika/taslak-sizdi-kel-gorundu-675021/>> adresinden erişildi.
- TC Kalkınma Bakanlığı (2003). *58. hükümet acil eylem planı*. 23 Mayıs 2016 tarihinde <<http://www.kalkinma.gov.tr/Pages/EylemVeDigerPlanlar.aspx>> adresinden erişildi.
- TED (1988, Kasım). *Yükseköğretimde değişimler*. Türk Eğitim Derneği XII. Eğitim Toplantısı. Ankara: Türk Eğitim Derneği Bilim Dizisi, No: XII.
- Tekeli, İ. (2009). *Türkiye'de üniversitelerin YÖK sonrasıdaki gelişme öyküsü* (1987-2007), T. Çelik ve İ. Tekeli (Ed) Türkiye'de üniversite anlayışının gelişimi (s. 55-226). Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Bilim ve Düşün Dizisi.
- Türban genelgesi Danıştay'a takıldı. (2008, Mart 12). *Hürriyet*. 3 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.hurriyet.com.tr/turban-genelgesi-danistaya-takildi-8433557>> adresinden erişildi.
- Türban genelgesi' için Danıştay'a gidiyorlar. (2008, Mart 1). *Hürriyet*. 3 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.hurriyet.com.tr/turban-genelgesi-icin-danistaya-gidiyorlar-8349020>> adresinden erişildi.
- Türban kavgası YÖK'ü parçaladı. (2008, Şubat 26). *Radikal*. 3 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.-radikal.com.tr/haber.php?haber-no=248494&tarikh=26/02/2008>> adresinden erişildi.
- Türban serüveni. (1989, Mart 8). *Milliyet*. 29 Nisan 2016 tarihinde <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr>> adresinden erişildi.



- Üniversitelerde türban yasağı kalktı mı? (2010, Ekim 2). *CNN TÜRK*. 3 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.cnnurk.com/2010/turkiye/10/04/universitelerde.turban.yasagi.kalkti.mi/591859.0/index.html>> adresinden erişildi.
- Yeni taslak YÖK'ün hazırladığına benzemeyecek. (2013, Mart 6). *Hürriyet*. 10 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.hurriyet.com.tr/yeni-taslak-yok-un-hazirladigina-benzemeyecek-22751672>> adresinden erişildi.
- YÖK (1997). *Türk yükseköğretiminin bugünkü durumu*. 23 Mayıs 2016 tarihinde <<http://www.yok.gov.tr/web/guest/yayinlarimiz>> adresinden erişildi.
- YÖK (2007). *Türkiye'nin yükseköğretim stratejisi*. 30 Mayıs 2016 tarihinde <http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/yok_strateji_kitabi/> adresinden erişildi.
- YÖK (2012). *Yükseköğretim Genel Kurulu 3 Mayıs 2012 tarihli açıklaması*. 20 Ekim 2016 tarihinde <<https://basin.yok.gov.tr/files/e561b94bbc01f74205d4a778a6962c35.pdf>> adresinden erişildi.
- YÖK (2013). *İlahiyat fakültelerine ilişkin açıklama*. 13 Haziran 2016 tarihinde <http://www.yok.gov.tr/web/guest/anasayfa/asset_publisher/64ZMbZPZIS4/content/id/2400_150> adresinden erişildi.
- YÖK AKP'nin oyuncuğu olmuştur. (2009, Temmuz 21). *Cumhuriyet*. 8 Haziran 2016 tarihinde <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/75392/_YOK__AKP_nin_oyuncagi_olmustur_.html> adresinden erişildi.
- YÖK Genel Kurul'u Gürtüz'ü akladı. (2000, Ağustos 24). *NTVMSNBC*. 22 Mayıs 2016 tarihinde <<http://arsiv.ntv.com.tr/news/25591.asp>> adresinden erişildi.
- YÖK katsayısı kaldırdı. (2009, Temmuz 21). *Cumhuriyet*. 8 Haziran 2016 tarihinde <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/75390/YOK__katsayi_yi_kaldirdi.html> adresinden erişildi.
- YÖK katsayısı kaldırdı. (2011, Aralık 1). *Cumhuriyet*. 6 Haziran 2016 tarihinde <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/302064/YOK__katsayi_yi_kaldirdi.html> adresinden erişildi.
- YÖK, MEB'i yine dava etti. (2006, Mart 22). *Hürriyet*. 28 Mayıs 2016 tarihinde <<http://www.hurriyet.com.tr/yok-mebi-yine-dava-etti-4127369>> adresinden erişildi.
- YÖK taslağı ortada kaldı. (2004, Ocak 19). *Evrensel*. 24 Mayıs 2016 tarihinde <<http://www.evrensel.net/haber/147236/yok-taslagi-ortada-kaldi>> adresinden erişildi.
- YÖK'te Sezer depremi. (2000, Temmuz 20). *NTVMSNBC*. 22 Mayıs 2016 tarihinde <<http://arsiv.ntv.com.tr/news/18398.asp>> adresinden erişildi.
- YÖK'te türban çatlağı. (2008, Şubat 25). *HaberTürk*. 3 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.haberturk.com/gundem/haber/57653-yokte-turban-catlagi>> adresinden erişildi.
- YÖK'ten formasyon müjdesi. (2013, Nisan 18). *Anadolu Ajansı (AA)*. 12 Haziran 2016 tarihinde <<http://aa.com.tr/tr/egitim/yokten-formasyon-mujdesi/254134>> adresinden erişildi.
- YÖK'ten MEB işlemi için dava. (2006, Eylül 20). *NTVMSNBC*. 20 Ekim 2016 tarihinde <<http://arsiv.ntv.com.tr/news/385377.asp>> adresinden erişildi.
- YÖK'ün itirazına ret. (2009, Aralık 10). *Cumhuriyet*. 8 Haziran 2016 tarihinde <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/104536/YOK_un_itirazina_red.html> adresinden erişildi.
- Yurtdışına denklik kıskacı. (1997, Aralık 17). *Milliyet*. 20 Mayıs 2016 tarihinde <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr>> adresinden erişildi.
- Yükseköğretim Kanunu (YÖK). (1981, Kasım 22). *Milliyet*. 25 Nisan 2016 tarihinde <<http://gazetearsivi.milliyet.com.tr>> adresinden erişildi.
- Zeyrek, D. (2013, Kasım 12). 18 yaşını aşanın yaşamına müdahale olmaz. *Radikal*. 12 Haziran 2016 tarihinde <<http://www.radikal.com.tr/yazarlar/deniz-zeyrek/18-yasi-asanin-yasamina-mudahale-olmaz-1160285/>> adresinden erişildi.